



SPÅREN
AV HAGBARD
OCH SIGNE



Din guide till platser förknippade med sägnen och
andra sevärdheter i den spännande Asigebygden

VÄLKOMMEN TILL SÄGENOMSPUNNA ASIGEBYGDEN

Det vilar en historisk mystik över Asige. Redan under förhistorisk tid tycks trakten ha varit en central plats. Det stora antalet fornminnen och arkeologiska fynd tyder på det. Dessutom är bygden knuten till berättelsen om kärleksparet Hagbard och Signe, en välkänd nordisk saga från vikingatiden.



A HAGBARDS KULLE

Det måste ligga en högt uppsatt person i en sådan här stor gravhög. Varför inte kungasonen Hagbard? Var det här han begravdes efter att ha hängts i Hagbards galge? Allt enligt en medeltida vandringsäggen.

Vad vi med säkerhet vet är att detta är en grav från slutet av bronsåldern eller vikingatid. Den är fem meter hög och 30 meter i diameter. Går du upp på krönet ser du att det där finns en grop – ett tecken på att någon kanske har försökt att plundra graven.

Mitt emot Hagbards kulle ligger Särestads gravfält med en härlig blandning av forntida gravar. Här finns stensättningar, en treudd, ett 40-tal resta stenar samt ett tiotal högar.

B HAGBARDS GALGE

Asiges största sevärdhet är helt klart Hagbards galge. Det var här som enligt legenden den norska kungasonen Hagbard hängdes i en galge mellan de två stenar som står närmast vägen.

Vad vi vet är att detta är gravar och kanske kultplats från bronsåldern. På tre av stenarna finns det hållristningar, bland annat soltecken och skålgropar. Två informationsskyltar på platsen berättar mer om stenarna och dess ristningar.

C KUNGSBERGET ELLER KUNGSBJÄR

Här bodde enligt traditionen kung Sigar – far till Signe. På en karta från 1700-talet heter höjden Sigersberg. Du kan hitta resterna av en vall med stenar, över 200 meter lång, på bergets nord- och östsida. Man har tolkat vallen som resterna till en fornborg från järnåldern. I söder och väster skulle man i så fall vara skyddad av klippstup. Kanske Asigeborna flydde hit upp under orostider? Från berget har du en vidsträckt utsikt över Asigebygden och nejden bort mot havet.

Det skall ha funnits en labyrint sydöst om fornborgen men den lär vara bortodlad. Enligt traditionen skulle krigare först visa sin nykterhet genom att gå ett varv genom labyrinten innan de anföll borgen.



D SIGNHILDS BUR

Stenen ute på åkern sägs markera platsen där Signe (eller Signhild som hon heter i vissa sagor) bodde. Det var här hon enligt legenden brände sig inne med alla sina jungfrur när hon trodde sig se Hagbard dingla bort vid Hagbards galge. Fast mera troligt skulle det ju vara så att Signe bodde i Kung Sigars borg uppe på Kungsberget.

Jacob Richardson berättar i *Hal-landia Antiqua & Hodierna* från 1752-53 att det på den tiden fanns en jordvall här. Den bildade en rektangel vars långsidor var över 50 meter långa och kortsidorna knappt 25 meter. Han skriver också om "en stor sten hwarest porten synes hafwa varit" och det bör ju vara stenen ute på åkern.

Mest sannolikt var jordvallen inte resterna av en byggnad utan fungerade nog som skydd till en liten åker. Men man kan ju aldrig veta...

E SIGNES KÄLLA

Denna källa skall enligt en lokal tradition ha bildats när Signes mors häst trampade i den mjuka sanden samtidigt som drottningen förfärat såg på hur Signe brann inne i sin bostad. Hennes föräldrar skulle direkt ha namngett källan efter Signe för att någon inte skulle kunna hedra Hagbard med den.

En annan uppfattning är att det var här som Signe brände sig inne när hon trodde att Hagbard hade blivit hängd.

Eller så betyder namnet "den signade källan" och skulle i så fall beteckna en helig plats.

Detta är en artesisk källa bildad av ett vattentryck från högre omgivande mark. Vattnet "kokar" upp ur den sandiga botten och rinner vidare i en bäck som i sin tur är biflöde till Suseån här intill. Observera att källan kan vara svår att finna när det är mycket vatten i naturen.

1 FORNTIDENS E4:A

Människor har färdats genom Asige sedan urminnes tider. Här gick Via Regia, den viktiga leden från kusten till Västergötland.

Vid sydvästra hörnet av muren till Asige kyrka låg länge en gästgivarvård. Här kunde kuskarna byta sina hästar, släcka törsten eller få sig något att äta. 1808 brann gästgiveriet ned – man sa att det var "Guds straff". Därefter hade man bara ett så kallat skjutshåll på en av gårdarna i byn där man kunde byta sina hästar.

Ett tydligt bevis på att Asige legat längs en "fortida motorväg" är att vägen kantas av högar, stensättningar och resta stenar. Fortidens folk begravde ofta sina döda på platser som syntes väl: på höjder och utmed vägar. Det var ett sätt att visa förbipasserande att traktens bofasta var mäktiga och starka.

Söder om Asige kyrka ligger ett pärlband av gravhögar. De är troligen anlagda under bronsåldern och markerar släkt- eller familjegravar. I vägskalet vid bygdegården står tre resta stenar från järnåldern. I byn står en milsten från 1847, ett bevis för att vägen varit en viktig transportled även i senare tid.

2 RACKAREBACKEN

Rackare var bödelns dräng - en person med låg status. Denna plats har även kallats för Kältringabacken. Kältringar är ett smeknamn för resandefolket, det vill säga romerna. Här låg förr Asiges marknadsplats och hit kom resandefolket för att sälja sina varor.





3 ASIGE KYRKA

Kyrkans äldsta delar är från 1100-talet. De kraftiga murarna gjorde att den även har använts som försvarsanläggning under krigstider. Kyrkan har ändrats mycket genom tiderna – framför allt på 1800-talet. Den har blivit större, fått stora ljusa fönster och ett torn, men minnena av hur kyrkan såg ut under medeltiden finns markerade i putsen på väggarna.

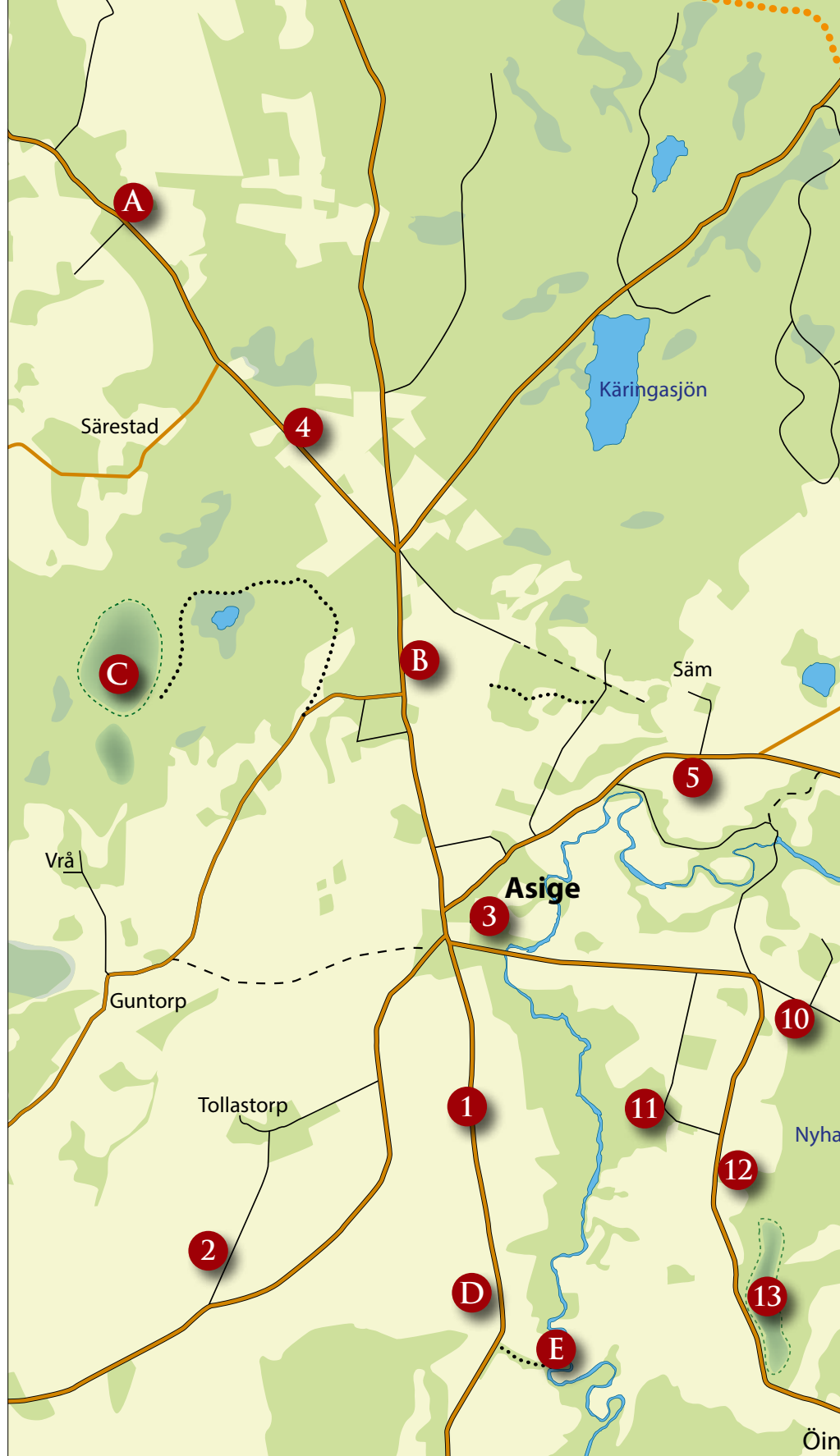
På södra väggen hänger Asige kyrkas finaste föremål, triumfkrucifixet. Krucifixet har en törnekrona och är typisk för 1200-talet. Däremot är altarpuppats, predikstol, dopfunt och orgel alla från 1800-talet.

På kyrkogårdens nordöstra sida ligger en av kyrkans gamla trappstenar. Hällen är sprucken och texten minst sagt svårläst, men ändå intressant eftersom den är från dansk tid. Vad vi vet så var det två bröder boende i Köpenhamn som lät hugga stenen 1638 till minne av sina föräldrar från byn Slättelynga.

Bygdens son konstnären och fotografen Severin Nilson begravdes som sig bör i Asige. Tillsammans med hustrun Rosalie vilar han under en hög sten nära västra kyrkogårdsmuren.

4 BUSSFABRIKEN

Längs vägen till Särestad ligger denna oansenliga garagebyggnad som du inte får gå in i! Det inte många känner till är att man en gång tillverkade bussar där inne. Verkstaden togs i bruk 1936, men tyvärr hann man bara hålla på i tre år. När andra



världskriget började blev det inte längre lönsamt att bygga bussar. De första bussarna var lastbilar som man byggde en kur på. Bussbolagen kom med chassit och hjulen sedan byggde man själva karossen i trä. Dyrorna till bussarna syddes i Slöinge.

5 REST STEN

Längs vägen till Knobesholm står en rest sten som kan mäta sig med Hagbards galges bautastenar. Den är 4,5 meter hög och 1,5 meter bred. Restastenar är vanligen från järnåldern och markerar en grav.



Platser kopplade till sägen om Hagbard och Signe:

- A. Hagbards kulle
- B. Hagbards galge
- C. Fornborgen
- D. Signes bur
- E. Signes källa

Övriga sevärdheter:

- 1. Forntidens E4
- 2. Rackarebacken
- 3. Asige kyrka
- 4. Bussfabriken
- 5. Rest sten
- 6. Björsgård
- 7. Tunnbinderiet
- 8. Knobesholms gård
- 9. Knobesholmssjön
- 10. Treuddarna
- 11. Suseån - Hult
- 12. Hällkistan
- 13. Långaberg
- 14. Frodeparken
- 15. Kung Frodes hög



6 BJÖRSGÅRD – SEVERIN NILSONS BARNDOMSHEM OCH ATELJÉ
 Severin Nilson (1846-1918) har kallats Hallands förste utbildade konstnär, skolad på Konstakademien i Stockholm och i Paris. Han växte upp i Knobesholm där fadern var

smed. Senare i livet flyttade han sitt barndomshem hit till Björsgård och inredde en ateljé som han använde sommartid. Resten av året försörjde han sig på att måla landskap och allmogescener i Stockholm. Severin Nilson var en produktiv konstnär, men tavlorna till trots var det som

fotograf han gjorde en verklig insats. Med hjälp av sin otympliga kamera fångade han vardagslivet i mellersta Halland. Samtidigt som bilderna dokumenterar en svunnen epok märks det att de är tagna av en konstnär med säker blick för form och komposition. Stugan visas av Asige hembygdsförening.



7 TUNNBINDERIET I KNOBESHOLM.

Förr hördes ljudet av gnisslande vattenhjul och skärande sågar i Knobesholm. Här fanns en hel industri med kvarn, såg och tillverkning av drittlar. Drittlar är smörtunnor och de gjordes av bokträ som har den fördelen att vara smaklöst.

Tunnbinderiet hämtade kraft från det forsande vattnet. En grov axel under golvet satte snurr på remmar som i sin tur drev maskinerna. Som mest tillverkades 15 000 tunnor varje år av en arbetsstyrka på ett dussintal man. Produktionen lades ner 1952, men den så kallade drittel fabriken finns kvar än i dag. De snedställda takfönstren ger den rätta känslan av industribyggnad. Några gånger om året visar hembygdsföreningen hur tillverkningen gick till.

Lägg märke till det lilla röda huset vid infarten till tunnbinderiet! Det är en smedja från 1700-talet.

8 KNOBESHOLMS HERRGÅRD.

Herrgården ligger som en oas vid Hovgårdsån. Vattnet har dämt upp och bildar dammar på ömse sidor om vägen. Gården har fått sitt namn efter den danska adelsmannen Knut Knob som bodde här på 1500-talet. Nuvarande manhus byggdes 1632 och försågs med en andra våning i början av 1900-talet. Manhuset flankeras av två gedigna stenbyggnader från 1600-talet, ett magasin och en före detta ladugård. Herrgården är privat.

9 KNOBESHOLMSSJÖN

Du har väl inte glömt kaffet? Vid Knobesholmssjöns sydöstra strand är det läge att breda ut filten och slå sig till ro med utflyktskorgen. På håll syns skogklädda höjder, men just här öppnar sig landskapet med enstaka grova tallar och trotsiga enebuskar.

Närmare vattnet skuggar en ridå av al och björk. Sommartid är hagmarken vid sjön en populär badplats. Trots att Knobesholmssjön är den största i grannskapet är den svår att upptäcka från vägen. Passera herrgården mot nordost och vik av där vägen går in i skogen. Följ Hallandsleden ner till sjön.

10 TREUDDARNA I ÖINGE

Som två jättelika, mjukt buktade mercedesstjärnor ligger dessa elegant formade fornlämningar i ett skogsbyrn. Sidorna mäter mer än 30 meter, vilket gör att de två treuddarna räknas till Sveriges största. Enligt

arkeologerna är treuddar gravar från tidsperioden 400 – 600 e Kr, dvs järnåldern. Eftersom talet tre är heligt kan det tyda på att det även har varit någon form av kultplats här. De tre armarna har satts i samband med de tre fornnordiska gudarna Oden, Tor och Frej.



11 SUSEÅN-HULTS NATURRESERVAT.

Mitt i den leende slättbygden kring Asige kyrka gömmer sig lite oväntat ett stycke dramatisk natur. På sin krokiga färd mot havet har Suseån borrar sig ner i en ravin som på sina håll skapar vildmarkskänsla.

Du når naturreservatet från vägen till gården Bostället. Efter en promenad över hagar med mäktiga träd och knubbiga bergsknallar hörs snart bruset av ån. Närmast branten växer knotiga ekar och djupt där nere glittrar Suseåns forsande vatten. Med lite tur ser du två färgglada fåglar – forsärla och kungsfiskare.





12 BOSTÄLLET'S HÄLLKISTA

Ett rejält stenblock på två och en halv meter täcker en gravkammare med väggar av flata stenar. Eftersom hällkistan ligger nedgrävd i en hög är det endast själva taket som syns. Tyvärr har graven plundrats så vi vet inte så mycket om de som begravts här. Hällkistan är från stenåldern och det var vanligt att man begravde flera personer i gravkammaren och det under flera århundranden.

En trappa leder upp till åkerkan- ten och vidare till graven. Den vackra utsikten över Suseåns dalgång och sommarblomster får du på köpet!



13 LÅNGABERG

I detta långsträckt berg bröts sten fram till 1930. Bland annat bröt man gatsten. Långaberget är även berömt för en sägen där det berättas att det funnits troll i berget som någon gång under året visade sitt guld. De brukade också vara hyggliga och låna ut sin stora gryta till människorna. Men en gång skojade en dräng med dem och gjorde sina behov i grytan innan han lämnade tillbaka grytan. Sedan dess har trollen inte visat sig mer. Men om du är riktigt snäll så kanske...

14 FRODEPARKENS NATUR- RESERVAT.

I detta naturreservat möter du bokar i alla dess former: unga och gamla levande bokar intill döda stående och liggande träd. De erbjuder alla livs- utrymme åt fåglar, insekter, mossor, lavar och svampar. Många av dessa arter är känsliga för störningar och har funnit en fristad i Frodeparkens gammelskog – drygt 30 sällsynta organismer har påträffats här.

Det finns andra spännande saker att upptäcka i Frodeparken. På mar- ken finns det gott om små stenrösen vilka är spår från äldre odlingar. Dessa odlingsrösen vittnar om allt det arbete som lades ned för att röja fram odlingsbar mark för mer än tusen år sedan.

15 KUNGRÖR OCH KUNG FRODES GRAV

300 meter från vägen och på krönet av en höjd ligger ett mindre gravfält. I det största röset, Kungsrör, ligger enligt sägnen Kung Frode begravnen.

Kung Frode den starke, Kung Frode den fridsamme - det finns flera epitet på denna danska sagokung.

Han förekommer på flera ställen i den nordiska mytologin. Bland annat i "Grottesången" där han köper två storvuxna slavinnor vid namn Fenja och Menja, och sätter dem vid den magiska kvarnstenen Grotte. Den hade den magiska egenskapen att det



som de som malde sjöng om, skapa- des av kvarnen. Ingen hade dittills varit tillräckligt stark att dra kvarnen, men nu kunde Frode befälla Fenja och Menja att mala guld, fred och lycka åt honom. Problemet för den gode Frode var att han inte unnade kvinnorna rast eller ro, utan tvingade dem att slita närmast oavbrutet. Menja och Fenja, som visade sig vara jättinnor, blev av naturliga skäl inte glada av detta, och det hela slutade med att de sjöng fram en krigisk här som dödade Frode.



SÄGNET OM HAGBARD OCH SIGNE I EN MYCKET FÖRKORTAD VERSION

Den norske prinsen Hagbard kommer till Asige efter en sjöstrid med kung Sigars söner. Striden blir hård och oavgjord. Här råkar han träffa Signe, dotter till kung Siga. Det unga paret förälskar sig i varandra, men på grund av en politisk konflikt mellan deras familjer tvingas de smyga med sin kärlek. För att kunna besöka Signe i hemlighet klär sig Hagbard i kvinnokläder. Han kommer ända in i sängkammaren då en av Signes jungfrur anar oråd. Hon tillkallar kung Siga som griper Hagbard. Nu väntar galgen, men innan dess hinner kärleksparet lova varandra trohet intill döden. När snaran ska läggas om halsen ber Hagbard att man först ska hänga upp hans kapp; han vill pröva Signes kärlek. Signe spanar från sitt fönster och ser vad hon tror är Hagbard dingla i galgen. Hon sätter eld på slottet, hänger sig själv och brinner inne tillsammans med sina jungfrur. När Hagbard ser röken stiga mot himlen är han inte längre rädd att möta döden och låter sig utan fruktan bli hängd.



Av alla de platser i Norden som förknippas med den forn-nordiska sägnen om Hagbard och Signe har Asige flest platser att visa upp. Det finns flera versioner av denna forn-nordiska sägen. Denna bygger på Gesta Danorum skriven av Saxo Grammaticus på 1200-talet. Själva Shakespeare sägs ha inspirerats av den tragiska historien när han skrev sin Romeo och Julia.

Det finns mycket att upptäcka i Asigebygden. I den här broschyren presenteras några platser som är knutna till sägnen om Hagbard och Signe, men även andra sevärda platser i trakten.

Ta med broschyren när du vandrar, cyklar eller bilar runt i den vackra Asigebygden. Använd kartan i mittuppslaget till att hitta sevärdheterna.

Så här hittar du till Asige: Från E6 avfart nr 48 (Slöinge) är det 4 km till Asige. Kör in mot Slöinge, förbi Hallands Djursjukhus och SIA glass till väg 767 (gamla E6). Tag höger och vid första fyrvägs korsning tag vänster (skyltat Asige.)



För mera information kontakta Länsstyrelsen, Länsantikvarien.
Telefon 035-13 20 00. Kika också på Destination Asiges hemsida:
www.asige.se

